

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 14 0 К 002989 22 Кж 2
Бања Лука, 24.11.2022. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Весне Антонић и Обрена Бужанина, као чланова вијећа, уз судјеловање записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог Д.Г., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалбама окружно јавног тужиоца у Источном Сарајеву и браниоца оптуженог, З.Ч., адвоката из Р., изјављеним против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 К 002989 19 К 2 од 10.11.2021. године, након одржане сједнице вијећа у присуству замјеника главног републичког јавног тужиоца Светлане Брковић, оптуженог и његовог браниоца, дана 24.11.2022. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Уважавањем жалбе браниоца оптуженог Д.Г., укида се пресуда Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 К 002989 19 К 2 од 10.11.2021. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 К 002989 19 К 2 од 10.11.2021. године, оптужени Д.Г. оглашен је кривим због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 2 (двије) године. На основу члана 99. став 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 53/12, 91/17 и 66/18, у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 1.037,55 КМ, у року од 30 дана од дана правоснажности пресуде, док је на основу члана 108. став 3. ЗКП РС, оштећена страна са имовинскоправним захтјевом, упућена на парницу.

Наведена пресуда је донесена у поновљеном поступку, након што је Врховни суд Републике Српске, рјешењем број 14 0 К 002989 19 Кж од 22.08.2019. године, уважио жалбу браниоца оптуженог, укинуо пресуду Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 К 002989 16 К од 11.10.2018. године и предмет вратио том суду на поновно суђење.

Против наведене пресуде жалбу су, благовремено, изјавили окружни јавни тужилац у Источном Сарајеву и бранилац оптуженог.

Окружни јавни тужилац жалбу је изјавио због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или да се иста преиначи тако што ће се оптуженом изрећи казна затвора у дужем трајању. Бранилац оптуженог жалбу је изјавила из свих жалбених основа, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда преиначи и оптужени ослободи од оптужбе или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У писменом одговору на жалбу тужиоца, бранилац оптуженог је предложила да се та жалба одбије као неоснована. Окружни јавни тужилац није подносио писмени одговор на жалбу браниоца оптуженог.

У сједници вијећа Врховног суда Републике Српске, која је одржана у присутности републичког јавног тужиоца, оптуженог и његовог браниоца, у смислу одредбе члана 318. став 4. ЗКП РС, републички јавни тужилац Светлана Брковић је подржала жалбу окружног јавног тужиоца остајући у цијелости код жалбених разлога и приједлога жалбе. Бранилац оптуженог је изложила жалбу, остајући код разлога и приједлога садржаним у њеном образложењу, као и код одговора на жалбу тужиоца.

Разматрајући спис, побијану пресуду, жалбе и одговор браниоца на жалбу тужиоца, одлучено је као у изреци овог рјешења, из сљедећих разлога:

Оспоравајући правилност и законитост побијане пресуде, жалба браниоца оптуженог указује на битне повреде одредаба кривичног поступка, садржане у одредби члана 311. став 1. тачке г), з), и), к) и став 2. ЗКП РС, те на повреду члана 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: ЕКЉП). Указује се на повреду право на одбрану оптуженог, оспорава се законитост доказа на којима је заснована побијана пресуда, истичу се приговори да је изрека побијане пресуде неразумљива, противријечна сама себи и њеним разлозима и да у истој нису наведени разлози о одлучним чињеницама, да је оптужба прекорачена, као и на неправилно примјењене поједине одредбе ЗКП РС, које су по ставу ове жалбе биле од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

У оквиру чињеничне основе побијане пресуде, аргументима изнесеним у жалбама тужиоца и браниоца оптуженог, оспорава се правилност оцјене изведених доказа оптужбе и одбране, па слиједом тога и правилност утврђења одлучних чињеница. С тим у вези, жалба тужиоца тврди да из спроведених доказа произилази да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СФРЈ, те да је исти лишио живота оштећеног са директним умишљајем, док жалба браниоца тврди да из спроведених докази не произилази да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је побијаном пресудом оглашен кривим, а ни кривично дјело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СФРЈ, те да се у радњама истог,

евентуално стичу битна обиљежја кривичног дјела убиство из нехата или изазивање опште опасности, за која дјела, је наступила апсолутна застарјелост кривичног гоњења.

Обе жалбе оспоравају побијану пресуду и због одлуке о кривичној санкцији, жалба тужиоца сматра да је казна изречена првостепеном пресудом преблага, а жалба браниоца, да је та казна престрого одмјерена.

Цијенећи изнесене приговоре жалбе браниоца оптуженог у основу побијања пресуде због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став став 1. тачке к) и става 2. у вези са чланом 295. став 2. и чланом 304. став 7. ЗКП РС, овај суд оцјењује да су ти приговори основани.

Основано се у жалби браниоца истиче да побијана пресуда није извршила савјесну оцјену сваког доказа појединачно и у вези са осталим доказима, те да није одређено и потпуно изнијела из којих разлога је узела као доказане, односно недоказане поједине чињенице, као и да није дала нарочиту оцјену противријечних доказа. Ово се посебно односи на исказе кључних свједока М.Х., Н.Х., Ћ.С. и С.Д., које исказе побијана пресуда дјелимично парафразира, изношењем садржаја дијелова исказа наведених свједока, занемарујући своју обавезу цјеловите анализе доказа, како са аспекта њихове сагласности тако и са аспекта њихове контрадикторности или недоречености.

Наиме, побијана пресуда, након фрагментарног излагања дијелова исказа наведених свједока утврђује као неспорну чињеницу, на страни 5. пресуде, да су свједоци сагласно исказали да је оптужени имао пиштољ са којим се „играо, вртио га, вадио и враћао оквир у њега“, који закључак суда не произлази из исказа свједока, јер постоје разлике у исказима истих у погледу одлучних чињеница које су претходиле, а затим и услиједиле након испаливања хица у тијело К.Х.. Тако из исказа свједока М.Х. произлази да је оптужени репетирао пиштољ и након изговорених ријечи „да ли се неко боји смрти“, усмјерио пиштољ у правцу групе заточених лица, испалио хитац који је погодио К.Х., последице чега су услиједиле ријечи чувара С. (лице које их је чувало) „јеси ли нормалан, шта си урадио“. Исто тако овај свједок је током кривичног поступка мијењао свој исказ од тврдње да је оптужени усмјерио пиштољ у његовом правцу, до промјене исказа да није гледао у оптуженог у вријеме испаливања хица, тако да се о наведеној контрадикторности и недоследности у исказу свједока М.Х. (три различита исказа) побијана пресуда није одређено и потпуно изнијела из којих разлога је узела као доказане, односно недоказане чињенице из само једног исказа, не дајући ваљано образложење из којих разлога закључује да је управо овај исказ вјеродостојан.

Надаље, из исказа свједока Ћ.С., који је такође непосредни очевидац догађаја произлази да се између оптуженог и преминулог К. претходно водио разговор који се сводио на К. интересовање за калибар пиштоља, који је оптужени држао у рукама и одговора оптуженог „виђај,“ након чега је испалио хитац у К. прса. Када је у питању исказ свједок Н.Х. исти је дјелимично потврдио чињенице које суд сматра неспорним и то у дијелу када је навео да се оптужени „играо са пиштољем, вадећи и стављајући оквир у њега, потврђујући само дио исказа свједока М.Х. који се односи на претходни разговор, када им се

оптужени обратио ријечима „ко се не боји смрти“. Такође је сагласно исказао, као и свједок Т.С. да је преминули К. оптуженог питао за калибар пиштољ, а након чега је оптужени усмјерио пиштољ у његовом правцу и испалио хитац.

Када је у питању исказ свједока С.Д. суд га у дијелу који је претходио непосредно испаливању хица не парафразира, него на страни 7. пресуде закључује да је његов исказ сагласан осталим свједоцима који су били на линији, остављајући потпуну недоумицу на које свједоке се то односи и које су то неспорне чињенице које су претходиле непосредно прије испалења хица, посебно имајући у виду различитости и контрадикторности у исказима свједока, да ли је до испаливања хица дошло насумично у правцу свих лица која су се ту налазила М.Х., Н.Х., С.Т. као и С.Д., који је такође био у непосредној близини, коју чињеницу побијана пресуда занемарује, а разрјешење ове одлучне чињенице је изузетно значајно са аспекта постојања кривичног дјела, које се оптуженом ставља на терет, на што се жалбом браниоца оптуженог основано указује.

Такође суд је само дјелимично разријешо питање статуса оштећеног, што му је наложено ранијим рјешењем. Тако је на страни 7. пресуде исказе свједока М.Х. и Н.Х., узео као неспорне да су у насељу Грапско мјештани били опкољени од Војске Републике Српске и да су добили ултиматум да предају оружје, да оружје нису ни имали и да су били дио сеоске страже, да су се самоорганизовали ради чувања властитих кућа. Свједоци се нису изјашњавали о статусу оштећеног. Наведене чињенице суд је узео као неспорне и довео их у везу са објективним доказима - списком заточених цивила у касарни „Кула“ и касарни бивше ЈНА „Славиша Вајнер Чича“, овјерен од Међународног кривичног суда за бившу Југославију и актом Министарства одбране од 17.05.2000. године, којим се потврђује да је К.Х. заробљен као припадник Армије БиХ и закључио да је оштећени цивилна жртва рата. Међутим, оно што је за сада остало још увијек без одговора, код рјешавања статуса оштећеног К.Х. је околност, која је позната свједоцима, а односи се како на њихово заробљавање, тако и на заробљавање оштећеног, је чињеница да ли су свједоци прије хапшења пружали оружани отпор Војсци Републике Српске и да ли су након пруженог оружаног отпора добили ултиматум о предаји оружја. Ово је одлучна чињеница, имајући у виду да су предмет заштите према одредби члана 3. Женевске конвенције о заштити цивилних лица за вријеме рата, лица која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумијевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, рана, лишења слободе, или из било ког другог узрока. Побијана пресуда, у погледу ове одлучне чињенице, није цијенила исказ свједока М.Х., брата оштећеног, чији исказ није ни анализирао, нити је дала оцјену тог противријечног доказа, у односу на доказе на које се позива у образложењу пресуде, с обзиром на његову тврдњу да је К.Х. био припадник Територијалне одбране и да се водио као ратни заробљеник, на списку Црвеног крста.

Имајући у виду изнесене разлике у исказима свједока непосредних очевидаца у битним детаљима предметног догађаја, као и изнесене противрјечности између дијела њихових исказа, те имајући у виду да побијана пресуда није одређено и потпуно изнијела из којих разлога је узела као доказане, односно недоказане поједине чињенице, као и да није дала нарочиту

оцјену противријечних доказа, пресуда не задовољава стандарде из одредби члана 295. став 2. и чланом 304. став 7. ЗКП РС.

Исто тако жалба браниоца оптуженог посебно апострофира да уношењем у чињенични опис дјела, умјесто ријечи „свјесно и вољно испалио један пројектил из пиштоља у правцу ратног заробљеника К.Х. ријечи „играјући се са пиштољем, иако је упозорен од стране колеге С.Д. да се не игра, да га не врти, да га не окреће, јер су они ту испред њега, стојећи испред њих, наставио са игром, па је држећи пиштољ у руци, усмјерен у правцу групе цивилних заробљеника, испаленим хицем, погодио К.Х. у грудни кош са лијеве стране“ побијана пресуда је конституисала субјективни став оптуженог према радњи и посљедици, на начин који изреку чине неразумљивом и контрадикторном разлозима у образложењу.

Оправдан је приговор жалбе да је изрека пресуде неразумљива и противрјечна разлозима у образложењу када је суд на страни 9. пресуде дао образложење да оптужени не чини никакав „вољни напор да изазове посљедицу“ губећи из вида да се вољна компонента евентуалног умишљаја, за разлику од директног умишљаја, такође састоји од воље, само мањег степена, односно воља се појављује у другој, слабијој форми и посљедица је укључена у вољу, јер ко предвиђа могућност да његов поступак изазове и забрањену посљедицу, он такву посљедицу обухвата одлуком о свом понашању као цијену, да постигне неки други циљ. С тим у вези дато образложење психичког односа оптуженог према почињеном кривичном дјелу у односу на измјењени чињенични опис субјективног елемента, његове свијести и воље у односу на дјело у цјелини, изреку чини неразумљивом и противрјечном разлозима у образложењу. Наиме, није извршена јасна дистинкција да ли оптужени исход ситуације (посљедицу) не држи под контролом и препушта све случајном току одвијања ситуације, јер нису наведене околности на којима би се заснивало његово увјерење о ненаступању посљедице, када би се радило о пристајању на посљедицу, односно евентуалном умишљају. Изостао је чињенични супстрат који би изражавао његов субјективан став према радњи и посљедици дјела, односно облик виности, а образложење побијане пресуде недовољно је да се ступи на чињеничну подлогу виности.

Због тога ваљало је жалбу браниоца оптуженог уважити, побијану пресуду укинути на основу члана 329. став 1. тачка а) ЗКП РС и предмет вратити првостепеном суду на поновно суђење.

Како је пресуда укинута због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке к) ЗКП РС, а због тих повреда овај суд не може испитати правилност чињеничне основе побијане пресуде, то ће првостепени суд у наставку поступка отклонити наведене битне повреде, а оцијениће и приговоре из жалбе браниоца и жалбе тужиоца, којима се указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, након чега ће све доказе оцијенити на начин који прописује одредба члана 295. став 2. ЗКП РС, а пресуду образложити на начин који прописује одредба члана 304. став 7. ЗКП РС.

Само ако тако поступи, првостепени суд ће у овој кривичноправној ствари моћи донијети правилну и закониту пресуду.

Из наведених разлога жалба тужиоца којом побија пресуду због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због одлуке о казни, за сада је беспредметна.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
Др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић